

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет цивільного захисту

Кафедра піротехнічної та спеціальної підготовки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник факультету

цивільного захисту

Микола УДЯНСЬКИЙ

(підпис)

" 27 " 08 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи спеціальної та військової підготовки

назва навчальної дисципліни

обов'язкова професійна

обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова

за освітньою (освітньо-професійною, освітньо-науковою) програмою

інженерне забезпечення саперних, піротехнічних та вибухових робіт

назва освітньої програми

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

найменування освітнього ступеня

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»

код та найменування галузі знань

за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

код та найменування спеціальності

мова навчання українська

2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи спеціальної та військової підготовки» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «інженерне забезпечення саперних, піротехнічних та вибухових робіт» для підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань «26 Цивільна безпека» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

Розробник: Старший викладач кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки, к.т.н. Василь МАТУХНО.

Робочу програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою піротехнічної та спеціальної підготовки
назва кафедри

Протокол від « 17 » 08 2021 року № 12

Начальник кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки
(назва кафедри)

(підпис)

Ігор ТОЛКУНОВ

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« 17 » 08 2021 року

Схвалено проектною групою освітньої програми «інженерне забезпечення саперних, піротехнічних та вибухових робіт»

(назва освітньої програми)

Гарант освітньої програми

(підпис)

Ігор ТОЛКУНОВ

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« 25 » 08 2021 року

1. Мета вивчення навчальної дисципліни: це формування у майбутніх фахівців з базовою вищою освітою необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з питань стрійовій злагоженості підрозділу, дотриманню порядку, зміцненню дисципліни, основам поведження із стрілецькою зброєю, орієнтуванню на місцевості та впевненості дій в складних екстремальних ситуаціях, пов'язаних із поведженням з вибухонебезпечними пристроями та речовинами, використовувати індивідуальні та колективні засоби захисту, прилади радіаційної, хімічної та біологічної розвідки; організувати захист особового складу та населення від небезпеки радіаційного, хімічного та біологічного характеру під час надзвичайних ситуацій в мирний та воєнний час.

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання:

- загальних понять з питань інженерного забезпечення та заходів безпеки при виявленні вибухонебезпечних предметів і речовин та роботи з ними;
- різновидів і тактичних властивості місцевості, їх вплив на дії підрозділів при виконанні службових завдань;
- номенклатури топографічних карт, системи координат, визначення по карті прямокутних та географічних координат;
- основних способів орієнтування на місцевості, визначення відстаней, протяжність маршрутів;
- сучасних методів орієнтування на місцевості;
- методики ведення робочих документів (карт, схем, планів);
- організації виконання основних завдань радіаційного, хімічного та біологічного захисту в надзвичайних ситуаціях;
- класифікації, основних властивостей токсичних хімічних і біологічних речовин, засобів і способів захисту від них;
- вражаючі фактори ядерного вибуху, їх характеристики та захист від вражаючих факторів;
- особливості та технологій використання внутрішньоядерної енергії;
- класифікації дозиметричних приладів, методів та технічних засобів радіаційної, хімічної та біологічної розвідки і дозиметричного контролю;
- методів розрахунку щодо прогнозування наслідків радіаційного та хімічного зараження.
- основ стрільби зі стрілецької зброї та будови автомату Калашникова і пістолету Макарова;
- порядку розбирання, збирання, огляду, чистки та змащування автомату Калашникова і пістолету Макарова;
- основ організації та проведення стрільб зі стрілецької зброї і метання ручних гранат;
- заходів безпеки при поведженні зі стрілецькою зброєю та боєприпасами;

- основних видів та будову стрілецької зброї, що знаходяться на озброєнні ЗСУ;
- вимог Статутів Збройних Сил України та ДСНС з питань організації служби в підрозділах;
- форм і методів роботи командира по підтримці внутрішнього порядку в підрозділі;

уміння/навички:

- забезпечити заходи безпеки під час проведення робіт з інженерного забезпечення при виявленні вибухонебезпечних предметів та речовин;
- читати топографічні карти та виконувати вимірювання з них, вміти давати цілевказання, визначити координати об'єктів (цілей) з карти і наносити їх на карту за координатами;
- орієнтуватися на місцевості, пересуватися на ній за азимутом та за допомогою карти вдень і вночі;
- готувати карту до роботи, складати схеми (плани);
- практично здійснювати заходи захисту підрозділів цивільного захисту та населення в умовах радіоактивного, хімічного та біологічного забруднення;
- здійснювати оцінку та прогнозування обстановки в надзвичайних ситуаціях радіаційного, хімічного та біологічного характеру в мирний та воєнний час;
- практично користуватися приладами радіаційної та хімічної розвідки, засобами індивідуального та колективного захисту;
- діяти в умовах зараження радіоактивними, отруйними та небезпечними хімічними речовинами;
- розраховувати глибину можливого забруднення, площу та ступінь забруднення у наслідок викиду небезпечних хімічних речовин;
- прогнозувати наслідки радіаційного та хімічного зараження.
- забезпечувати заходи безпеки під час поводження зі стрілецькою зброєю;
- виконувати прийоми та привила стрільби з автомату Калашникова;
- виконувати прийоми та привила стрільби з пістолету Макарова;
- застосовувати на службі і в повсякденному житті вимоги статутів, положень, підтримувати оперативну готовність підрозділу;
- виконувати прийоми одиночної стройової підготовки, діяти в складі відділення і взводу, проводити заняття зі стройової підготовки та стройовий огляд в підрозділах ДСНС;
- точно виконувати та правильно застосовувати положення Статутів при несенні внутрішньої, гарнізонної і вартової служб;
- методично правильно організовувати і проводити заняття з підлеглими;

комунікацію:

- взаємодія з підлеглими при виконанні дій за призначенням;

- здатність до ефективної роботи в команді при виконанні розмінування місцевості;
- зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до особового складу.

відповідальність та автономію:

- відповідальність за прийняті рішення при виникненні нестандартизованих ситуацій;
- управління особовим складом при ліквідації надзвичайних ситуацій, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	обов'язкова професійна	-
Рік підготовки	1-й, 2-й	-
Семестр	2-й, 3-й	-
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	4	-
- кількість модулів	4	-
- загальна кількість годин	120	-
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	18	-
- практичні заняття (годин)	62	-
- семінарські заняття (годин)	-	-
- лабораторні заняття (годин)	-	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-	-
- інші види занять (годин)	-	-
- самостійна робота (годин)	40	-
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-	-
- підсумковий контроль	Диф. залік	-

3. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальні дисципліни:

- «Небезпеки радіаційного, хімічного та біологічного походження»

Перелік раніше здобути результатів навчання:

- Ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки.
- Пояснювати вимоги щодо убезпечення та захисту суб'єктів господарювання, положення та вимоги щодо безпечності, ідентифікації,

паспортизації та ведення реєстрів об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів.

- Використовувати у професійній діяльності сучасні інформаційні технології, системи управління базами даних та стандартні пакети прикладних програм.

4. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми інженерне забезпечення саперних, піротехнічних та вибухових робіт, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Здатність вирішувати практичні завдання з утилізації та знищення вибухонебезпечних предметів на підставі знань принципу їх класифікації та будови.	К32
Здатність проводити знищення боєприпасів у спосіб, що забезпечує без пеку персоналу, навколишнього природного середовища і населення від шкідливого впливу виробничих процесів та продуктів утилізації.	К34
Пояснювати процеси впливу шкідливих і небезпечних чинників, що виникають у разі небезпечної події; застосовувати теорії захисту населення, території та навколишнього природного середовища від уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій, необхідні для здійснення професійної діяльності, використовуючи знання математичних та природничих наук	ПРН06
Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям.	ПРН07
Ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки	ПРН14
Пояснювати номенклатуру, класифікацію та параметри уражальних чинників джерел техногенних і природних надзвичайних ситуацій та результати їх впливів.	ПРН15
Обирати оптимальні способи та застосовувати засоби захисту від впливу негативних чинників хімічного, біологічного та радіаційного походження	ПРН16
Пояснювати концептуальні основи моніторингу об'єктів захисту та знати автоматичні системи, прилади та пристрої, призначені для спостереження та контролювання стану об'єкта моніторингу, вимірювання його параметрів та збереження інформації щодо його стану.	ПРН18
Демонструвати вміння щодо проведення заходів з	ПРН20

ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт	
Пояснювати вимоги щодо забезпечення та захисту суб'єктів господарювання, положення та вимоги щодо безпечності, ідентифікації, паспортизації та ведення реєстрів об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів	ПРН22
Застосовувати заходи цивільного захисту: з інформування та оповіщення населення; стосовно укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту; щодо евакуювання населення із зони надзвичайної ситуації та життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях їх безпечного розміщення.	ПРН23
Виконувати роботи з гуманітарного та суцільного розмінування об'єктів та місцевості з урахуванням розподілу обов'язків та відповідальності, проводити розвідку, маркування мінних полів та зон розмінування, знешкодження та знищення мін та вибухонебезпечних предметів з дотриманням порядку розмінування та послідовності їх знешкодження і знищення.	ПРН30
Здійснювати керівництво особовим складом піротехнічного підрозділу на всіх етапах здійснення аварійно-рятувальних робіт та підривних робіт, утилізації та знищення вибухонебезпечних предметів з використанням спеціальної техніки, обладнання та оснащення	ПРН32
Організовувати та проводити заняття та навчання з особовим складом піротехнічного підрозділу.	ПРН33

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність до застосування тенденцій розвитку техніки і технології захисту людини, матеріальних цінностей і довкілля від небезпек техногенного і природного характеру та вибору засобів та систем захисту людини і довкілля від небезпек	K13
Здатність до оцінювання ризиків виникнення та впливу надзвичайних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання	K16
Здатність обґрунтовано обирати та застосовувати методи визначення та контролю фактичних рівнів негативного впливу уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій на людину і довкілля.	K17
Здатність прогнозувати і оцінювати обстановку в зоні надзвичайної ситуації (аварії) та тактичні можливості	K21

підрозділів, що залучаються до ліквідування надзвичайної ситуації (аварії).	
Здатність організувати радіаційний, хімічний та біологічний захист населення, інженерне забезпечення процесу виконання аварійно-рятувальних робіт.	К23
Здатність проводити оцінку обстановки в осередку аварії з наявністю небезпечних речовин та матеріалів радіаційного, хімічного та біологічного походження; здійснювати інженерне та топографічне забезпечення, використовувати прилади радіаційної та хімічної розвідки, засоби індивідуального та колективного захисту при виконанні піротехнічними підрозділами завдань за призначенням.	К30
Здатність здійснювати керівництво особовим складом піротехнічного підрозділу на всіх етапах здійснення аварійно-рятувальних робіт та підричних робіт, утилізації та знищення вибухонебезпечних предметів з використанням спеціальної техніки, обладнання та оснащення.	К37

5. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ІНЖЕНЕРНЕ ТА ТОПОГРАФІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 1.1. Вибухові суміші та речовини. Заходи безпеки при поводженні з ними

Тема 1.2. Збереження та транспортування вибухонебезпечних пристроїв та речовин. Заходи безпеки

Тема 1.3. Піротехнічні засоби: призначення, класифікація та заходи безпеки

Тема 1.4. Особливості вивчення та аналізу місцевості по топографічних картах підрозділами ДСНС

Тема 1.5. Поняття про топографічну карту. Класифікація, розграфка та номенклатура топографічних карт

Тема 1.6. Зображення місцевості та вимірювання відстані і площ на топографічних картах

Тема 1.7. Рельєф місцевості та зображення його на топографічних картах

Тема 1.8. Прямокутні та географічні координати об'єктів

Тема 1.9. Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута

Тема 1.10. Сутність і способи орієнтування на місцевості

МОДУЛЬ 2. РАДІАЦІЙНИЙ ЗАХИСТ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

Тема 2.1. Сутність та основні показники радіоактивності

Тема 2.2. Особливості та технології використання внутріядерної енергії

Тема 2.3. Біологічна дія іонізуючого випромінювання та заходи захисту від нього

Тема 2.4. Методика прогнозування і оцінки радіаційної обстановки та визначення заходів щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях) на радіаційно-небезпечних об'єктах (РНО)

Тема 2.5. Класифікація і характеристики запалювальних речовин та захист від них

Тема 2.6. Класифікація та принцип побудови засобів індивідуального захисту від радіоактивних і небезпечних хімічних та біологічних речовин

Тема 2.7. Основи вогневої підготовки та стрільби зі стрілецької зброї.

Тема 2.8. Заходи безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю та боєприпасами. Призначення, бойові характеристики та загальна будова автомата Калашникова.

Тема 2.9. Порядок неповного розбирання та збирання автомата Калашникова. Прийоми та привила стрільби з автомата Калашникова

Тема 2.10. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручних осколочних гранат. Заходи безпеки при киданні ручних гранат

МОДУЛЬ 3. СУЧАСНІ МЕТОДИ ОРІЄНТУВАННЯ НА МІСЦЕВОСТІ ТА ЗАХИСТ ВІД ХІМІЧНИХ І БІОЛОГІЧНИХ РЕЧОВИН

Тема 3.1. Сучасні способи та засоби навігації і орієнтування на місцевості. Глобальна система координат WGS-84

Тема 3.2. Особливості нанесення умовних позначень та знаків при складанні службових графічних документів

Тема 3.3. Порядок розроблення, оформлення та ведення графічних документів (карт, схем, таблиць), які використовуються у сфері цивільного захисту

Тема 3.4. Класифікація і токсичність отруйних небезпечних хімічних та біологічних речовин і заходи захисту від них

Тема 3.5. Прогнозування наслідків аварії на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО)

Тема 3.6. Організація та проведення спеціальної обробки

Тема 3.7. Основи дозиметрії та методи визначення небезпечних хімічних речовин. Прилади радіаційної та хімічної розвідки і контролю

МОДУЛЬ 4. ВОГНЕВА ТА ВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА

Тема 4.1. Призначення, бойові характеристики та загальна будова пістолету Макарова. Прийоми та привила стрільби з пістолету Макарова

Тема 4.2. Порядок неповного розбирання та збирання пістолету Макарова

Тема 4.3. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7, автоматичного гранатомета станкового АГС-17 та снайперської гвинтівки Драгунова

Тема 4.4. Призначення, бойові характеристики та загальна будова кулеметів, які знаходяться на озброєнні ЗСУ

Тема 4.5. Види, призначення та принцип дії патронів до стрілецької зброї. Призначення, загальна будова прицілів до стрілецької зброї та ручних гранатометів

Тема 4.6. Сутність дисципліни в підрозділах ДСНС. Загальні права та обов'язки співробітників ДСНС

Тема 4.7. Наряди на внутрішню службу. Підйом за бойовою тривою і сигналом «Збір!»

Тема 4.8. Стройові прийоми на місці

Тема 4.9. Рух стройовим та похідним кроком. Повороти під час руху

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Інженерне та топографічне забезпечення						
Тема 1.1. Вибухові суміші та речовини. Заходи безпеки при поводженні з ними	3	2	-	-	1	-
Тема 1.2. Збереження та транспортування вибухонебезпечних пристроїв та речовин. Заходи безпеки	3	-	2	-	1	-
Тема 1.3. Піротехнічні засоби: призначення, класифікація та заходи безпеки	3	-	2	-	1	-
Тема 1.4. Особливості вивчення та аналізу місцевості по топографічних картах підрозділами ДСНС	3	2	-	-	1	-
Тема 1.5. Поняття	3	-	2	-	1	-

про топографічну карту. Класифікація, розграфка та номенклатура топографічних карт						
Тема 1.6. Зображення місцевості та вимірювання відстані і площ на топографічних картах	3	-	2	-	1	-
Тема 1.7. Рельєф місцевості та зображення його на топографічних картах	3	-	2	-	1	-
Тема 1.8. Прямокутні та географічні координати об'єктів	3	-	2	-	1	-
Тема 1.9. Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута	3	-	2	-	1	-
Тема 1.10. Сутність і способи орієнтування на місцевості	3	-	2	-	1	-
Разом за модулем 1	30	4	16	-	10	-
Модуль 2. Радіаційний захист та вогнева підготовка						
Тема 2.1. Сутність та основні показники радіоактивності	3	2	-	-	1	-
Тема 2.2. Особливості та технології використання внутріядерної енергії	3	2	-	-	1	-
Тема 2.3. Біологічна дія іонізуючого випромінювання та заходи захисту від нього	3	-	2	-	1	-
Тема 2.4. Методика прогнозування і оцінки радіаційної обстановки та визначення заходів	3	-	2	-	1	-

щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях) на радіаційно-небезпечних об'єктах (РНО)						
Тема 2.5. Класифікація і характеристики запалювальних речовин та захист від них	3	-	2	-	1	-
Тема 2.6 Класифікація та принципи побудови засобів індивідуального захисту від радіоактивних та небезпечних хімічних і біологічних речовин	3	-	2	-	1	-
Тема 2.7. Основи вогневої підготовки та стрільби зі стрілецької зброї.	3	2	-	-	1	-
Тема 2.8. Заходи безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю та боєприпасами. Призначення, бойові характеристики та загальна будова автомата Калашникова.	3	2	-	-	1	-
Тема 2.9. Порядок неповного розбирання та збирання автомата Калашникова. Прийоми та привила стрільби з автомата Калашникова	3	-	2	-	1	-
Тема 2.10. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручних осколочних гранат. Заходи безпеки при киданні	3	-	2	-	1	-

ручних гранат						
Разом за модулем 2	30	8	12	-	10	-
3-й семестр						
Модуль 3. Сучасні методи орієнтування на місцевості та захист від хімічних і біологічних речовин						
Тема 3.1. Сучасні способи та засоби навігації і орієнтування на місцевості. Глобальна система координат WGS-84	3	2	-	-	1	-
Тема 3.2. Особливості відображення умовних позначень та знаків при складанні службових графічних документів	3	-	2	-	1	-
Тема 3.3. Порядок розроблення, оформлення та ведення графічних документів (карт, схем, таблиць), які використовуються у сфері цивільного захисту	9	-	6	-	3	-
Тема 3.4. Класифікація і токсичність отруйних небезпечних хімічних та біологічних речовин і заходи захисту від них	3	2	-	-	1	-
Тема 3.5. Прогнозування наслідків аварії на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО)	3	-	2	-	1	-
Тема 3.6. Організація та проведення спеціальної обробки	3	-	2	-	1	-
Тема 3.7. Основи дозиметрії та методи визначення небезпечних хімічних речовин.	9	-	6	-	3	-

Прилади радіаційної та хімічної розвідки і контролю						
Разом за модулем 3	33	4	18	-	11	-
Модуль 4. Вогнева та військова підготовка						
Тема 4.1. Призначення, бойові характеристики та загальна будова пістолету Макарова. Прийоми та привила стрільби з пістолету Макарова	3	2	-	-	1	-
Тема 4.2. Порядок неповного розбирання та збирання пістолету Макарова	3	-	2	-	1	-
Тема 4.3. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7, автоматичного гранатомета станкового АГС-17 та снайперської гвинтівки Драгунова	3	-	2	-	1	-
Тема 4.4. Призначення, бойові характеристики та загальна будова кулеметів, які знаходяться на озброєнні ЗСУ	3	-	2	-	1	-
Тема 4.5. Види, призначення та принцип дії патронів до стрілецької зброї. Призначення, загальна будова прицілів до стрілецької зброї та ручних гранатометів	3	-	2	-	1	-
Тема 4.6. Сутність дисципліни в підрозділах ДСНС України. Загальні права та обов'язки співробітників ДСНС	3	-	2	-	1	-

Тема 4.7. Наряди на внутрішню службу. Підйом за бойовою тривоною і сигналом «Збір!»	3	-	2	-	1	-
Тема 4.8. Стрйові прийоми на місці	3	-	2	-	1	-
Тема 4.9. Рух стрйовим та похідним кроком. Повороти під час руху	3	-	2	-	1	-
Разом за модулем 4	27	2	16	-	9	-
Разом	120	18	62	-	40	-

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.2. Збереження та транспортування вибухонебезпечних пристроїв та речовин. Заходи безпеки	2
2.	Тема 1.3. Піротехнічні засоби: призначення, класифікація та заходи безпеки	2
3.	Тема 1.5. Поняття про топографічну карту. Класифікація, розграфка та номенклатура топографічних карт	2
4.	Тема 1.6. Зображення місцевості та вимірювання відстані і площ на топографічних картах	2
5.	Тема 1.7. Рельєф місцевості та зображення його на топографічних картах	2
6.	Тема 1.8. Прямокутні та географічні координати об'єктів	2
7.	Тема 1.9. Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута	2
8.	Тема 1.10. Сутність і способи орієнтування на місцевості	2
9.	Тема 2.3. Біологічна дія іонізуючого випромінювання та заходи захисту від нього	2
10.	Тема 2.4. Методика прогнозування і оцінки радіаційної обстановки та визначення заходів щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях) на радіаційно-небезпечних об'єктах (РНО)	2
11.	Тема 2.5. Класифікація і характеристики запалювальних речовин та захист від них	2
12.	Тема 2.6. Класифікація та принципи побудови засобів індивідуального захисту від радіоактивних та небезпечних хімічних і біологічних речовин	2
13.	Тема 2.9. Порядок неповного розбирання та збирання автомата Калашникова. Прийоми та правила стрільби з автомата Калашникова	2
14.	Тема 2.10. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручних осколочних гранат. Заходи безпеки при киданні ручних гранат	2
15.	Тема 3.2. Особливості відображення умовних позначень та знаків при складанні службових графічних документів	2

16.	Тема 3.3. Порядок розроблення, оформлення та ведення графічних документів (карт, схем, таблиць), які використовуються у сфері цивільного захисту	6
17.	Тема 3.5. Прогнозування наслідків аварії на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО)	2
18.	Тема 3.6. Організація та проведення спеціальної обробки	2
19.	Тема 3.7. Основи дозиметрії та методи визначення небезпечних хімічних речовин. Прилади радіаційної та хімічної розвідки і контролю	6
20.	Тема 4.2. Порядок неповного розбирання та збирання пістолету Макарова	2
21.	Тема 4.3. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7, автоматичного гранатомета станкового АГС-17 та снайперської гвинтівки Драгунова	2
22.	Тема 4.4. Призначення, бойові характеристики та загальна будова кулеметів, які знаходяться на озброєнні ЗСУ	2
23.	Тема 4.5. Види, призначення та принцип дії патронів до стрілецької зброї. Призначення, загальна будова прицілів до стрілецької зброї та ручних гранатометів	2
24.	Тема 4.6. Сутність дисципліни в підрозділах ДСНС України. Загальні права та обов'язки співробітників ДСНС	2
25.	Тема 4.7. Наряди на внутрішню службу. Підйом за бойовою тривою і сигналом «Збір!»	2
26.	Тема 4.8. Стройові прийоми на місці	2
27	Тема 4.9. Рух стройовим та похідним кроком. Повороти під час руху	2
	Разом	62

6. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування, письмового тестового контролю або здаванням нормативів з радіаційного та хімічного захисту особовим складом підрозділів здобувачів вищої освіти. У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти виконують чотири контрольні роботи та три розрахунково-графічні роботи: за темою: «Порядок розроблення, оформлення та ведення графічних документів (карт, схем, таблиць), які використовуються у сфері цивільного захисту» та за темами: «Методика прогнозування і оцінки радіаційної обстановки та визначення заходів щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях) на радіаційно-небезпечних об'єктах (РНО)» і «Прогнозування наслідків аварії на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО)». Підсумкова форма контролю – диференційований залік.

7. Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, стандартизованих тестів, письмових завдань контрольної та розрахунково-графічної роботи.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті:

- фронтальне опитування, яке базується на теоретичних питаннях вивченого матеріалу за минулу тему, при цьому відповідають ті здобувачі, які знають відповідь на дане питання;
- індивідуальне опитування та стандартизовані тести, проводяться в письмовому вигляді, на основі теоретичних та практичних питань;
- контрольні та розрахунково-графічні роботи базуються на викладеному теоретичному та практичному матеріалі.

Модульний контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт (всі критерії приведені за 100-бальною шкалою):

Модуль 1

Виконується у формі письмової модульної контрольної роботи. Кожному здобувачу на вибір дається один варіант із тридцяти запропонованих. Який ділиться на два блоки: теоретичні питання (2 питання) та розрахункове завдання (7 завдань).

Критерії оцінювання теоретичних питань:

- правильна розгорнута відповідь на питання – 5 бала;
- при відповіді були допущені незначні помилки, які не впливають на кінцевий результат відповіді – 4 бала;
- при відповіді були допущені помилки, які не повністю, але в певній мірі дають можливість зрозуміти сутність даного питання – 3 бал;
- при відповіді були допущені помилки, які відображають нерозуміння механізмів та процесів відповідного питання, але в загальному контексті дана відповідь відображає віддалене розуміння про дане питання – 2 бала;
- при відповіді були допущені грубі помилки, які не дають можливість зрозуміти механізми та процеси даного питання, але деякі елементи здобувач може пояснити – 1 бала;

Критерії оцінювання розрахункових завдань:

Завдання: №1 – 0,5 бала; №2 – 1 бала; №3 – 1,5 бала; №4 – 0,5 бала; №5 – 3 бала; №6 – 3 бала; №7 – 0,5 бала. Бал кожного завдання залежить від точності отриманого результату.

За точні та розгорнуті відповіді на всі питання, здобувач отримує 20 балів. Модульна контрольна робота вважається зарахованою в тому випадку, якщо здобувач набрав мінімум 12 балів.

Модуль 2, 3

Виконується у формі письмової модульної контрольної роботи. Кожному здобувачу на вибір дається один варіант із тридцяти

запропонованих. Який ділиться на два блоки: тестові питання (10 питань) та теоретичні питання (2 питання).

Критерії оцінювання тестових питань:

- вірною відповідь може бути тільки одна;
- за кожну вірну відповідь здобувач отримує 1 бал.

Критерії оцінювання теоретичних питань:

- правильна розгорнута відповідь на питання – 5 бала;
- при відповіді були допущені незначні помилки, які не впливають на кінцевий результат відповіді – 4 бала;
- при відповіді були допущені помилки, які не повністю, але в певній мірі дають можливість зрозуміти сутність даного питання – 3 бал;
- при відповіді були допущені помилки, які відображають нерозуміння механізмів та процесів відповідного питання, але в загальному контексті дана відповідь відображає віддалене розуміння про дане питання – 2 бала;
- при відповіді були допущені грубі помилки, які не дають можливість зрозуміти механізми та процеси даного питання, але деякі елементи здобувач може пояснити – 1 бала;

За правильні та розгорнуті відповіді на всі питання, здобувач отримує 20 балів. Модульна контрольна робота вважається зарахованою в тому випадку, якщо здобувач набрав мінімум 12 балів.

Модуль 4

Виконується у формі письмової модульної контрольної роботи. Кожному здобувачу на вибір дається один варіант із тридцяти запропонованих. Який складається теоретичних питань (2 питання).

Критерії оцінювання теоретичних питань (2 питання):

- правильна розгорнута відповідь на питання – 10 бала;
- при відповіді були допущені незначні помилки, які не впливають на кінцевий результат відповіді – 8 бала;
- при відповіді були допущені помилки, які не повністю, але в певній мірі дають можливість зрозуміти сутність даного питання – 6 бал;
- при відповіді були допущені помилки, які відображають нерозуміння механізмів та процесів відповідного питання, але в загальному контексті дана відповідь відображає віддалене розуміння про дане питання – 4 бала;
- при відповіді були допущені грубі помилки, які не дають можливість зрозуміти механізми та процеси даного питання, але деякі елементи здобувач може пояснити – 2 бала;

За правильні та розгорнуті відповіді на всі питання, здобувач отримує 20 балів. Модульна контрольна робота вважається зарахованою в тому випадку, якщо здобувач набрав мінімум 12 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- диференційований залік за 2 семестр

Поточний контроль та самостійна робота										
Модуль 1										
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T1.7	T1.8	T1.9	T1.10	Модульна контрольна робота 1
0	3	3	3	3	3	3	3	3	1	20
Модуль 2										
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T1.7	T1.8	T1.9	T1.10	Модульна контрольна робота 2
1	3	3	12	3	3	3	3	3	1	20
Сума балів за поточний контроль										100
Сума балів за підсумковий контроль (диференційний залік)										100
Сума балів за дисципліну										100

- диференційований залік за 3 семестр

Поточний контроль та самостійна робота										
Модуль 3										
T3.1	T3.2	T3.3	T3.4	T3.5	T3.6	T3.7			Модульна контрольна робота 3	
2	2	12	2	12	2	5			20	
Модуль 4										
T4.1	T4.2	T4.3	T4.4	T4.5	T4.6	T4.7	T4.8	T4.9	Модульна контрольна робота 4	
3	3	3	3	3	2	2	2	2	20	
Сума балів за поточний контроль										100
Сума балів за підсумковий контроль (диференційний залік)										100
Сума балів за дисципліну										100

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90-100	A	відмінно
80-89	B	добре
65-79	C	
55-64	D	задовільно
50-54	E	
35-49	FX	незадовільно
0-34	F	

8. Засоби провадження освітньої діяльності

Вивчення дисципліни «Основи спеціальної та військової підготовки» передбачає проведення лекційних та практичних занять з використанням мультимедійного обладнання, топографічних карт, учбової зброї та боєприпасів, засобів індивідуального захисту органів дихання та поверхні тіла, а також самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Практичні заняття

проводяться у спеціально обладнаному класі з використанням стендів та лабораторних установок.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма «Інженерне забезпечення саперних, піротехнічних та вибухових робіт» (2021 рік) за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, спеціальність 263 – Цивільна безпека, галузь знань 26 – Цивільна безпека. URL: http://cz.nuczu.edu.ua/images/osvitni-programi/2021/263_izp_bak_21_.pdf (дата звернення: 17.06.2021).

2. Ігнат'єв О. М., Фесенко Г. В. Прогнозування і оцінка радіаційної обстановки та визначення заходів щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях реактора) на радіаційно-небезпечних об'єктах : методичні вказівки та завдання до виконання розрахунково-графічної роботи. Харків : НУЦЗУ, 2012. 18 с.

3. Матухно В.В., Толкунов І.О., Попов І.І., Іванець Г.В., та ін. Основи спеціальної та військової підготовки: підручник. Харків : НУЦЗУ, 2021. 275 с.

4. Назаров О. О., Барбашин В. В., Толкунов І. О., Рютін В. В. Основи організації піротехнічних робіт : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2011. 333 с. URL: http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_4#up (дата звернення: 16.06.2021).

5. Бугайов А. Ю., Іванець Г. В., Ігнат'єв О. М., Толкунов І. О. Основи спеціальної та військової підготовки : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2016. 106 с. URL: http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_3#up (дата звернення: 16.06.2021).

6. Удянський М. М., Толкунов І. О., Бондаренко О. О., Матухно В. В., та ін. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2019. 156 с. URL: http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_2#up (дата звернення: 16.06.2021).

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.1997 року №1332 «Про затвердження «Положення про основні засади організації перевезення радіоактивних матеріалів територією України».

8. Наказ МНС від 27.03.2001 року №73/82/64/122 «Про затвердження Методики прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті» (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 квітня 2001 р. №326/5517).

9. Наказ МНС від 13.07.2010 року № 544 «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення картографічних документів та схем у сфері цивільного захисту».

10. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Державного комітету з ядерного регулювання України від 17.05.2004 року №87/211 «Про затвердження «Плану реагування на радіаційні аварії»

(zareєстровано в Міністерстві юстиції України 10.06.2004 року №720/9319).

11. Наказ МОЗ України 02.02.2005 року №54 «Про затвердження державних санітарних правил «Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 20.05.2005 року № 552/10832).

12. Чернявський І. Ю., Єременко В. Г., Петров С. І. Аналітичні засоби радіаційної розвідки і контролю: навч. посіб. Харків : ХІТВ, 2005. 232 с.

13. Довідник офіцера сил цивільного захисту / заг. ред. О. В. Ховранюка. Кам'янець-Подільський : ВРВД ВП ПДАТУ, 2006. 300 с.

14. Настанова зі стрілецької справи. «5,45-мм автомати Калашникова (АК-74, АКС-74, АК-74Н, АКС-74Н) та 5,45-мм ручні кулемети Калашникова (РПК-74, РПКС-74, РПК-74Н, РПКС-74Н)». Київ : МО України, 2013. 76 с.

15. Настанова зі стрілецької справи. «7,62-мм снайперська гвинтівка Драгунова». Київ, МО України. 2006. 86 с.

16. Настанова зі стрілецької справи. «9-мм пістолет Макарова (ПМ)». Київ : МО України, 2013. 28 с.

17. Настанова зі стрілецької справи. «14,5-мм крупнокаліберний кулемет Володимирова (14,5-мм КПВТ)». Київ, МО України. 2005. 117 с.

18. Настанова зі стрілецької справи. «30-мм автоматичний гранатомет на станку». Київ, МО України. 2005. 118 с.

19. Настанова зі стрілецької справи. «Ручний протитанковий гранатомет РПГ-7». Київ, МО України. 2004. 63 с.

20. Настанова зі стрілецької справи. «Ручні гранати». Київ: МО України, 2013. 28 с.

21. Настанова зі стрілецької справи. «Нічні приціли до стрілецької зброї та гранатометів». Київ, МО України. 2004. 147 с.

22. Наказ МВС України від 20.11.2015 року №1470 «Про затвердження Нормативів виконання навчальних вправ з підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та працівників Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України до виконання завдань за призначенням».

23. Довідник з військової топографії / редакційно-видавничий центр ЗСУ Військовий інститут КНУ ім. Т. Шевченка. Київ. 2016. 119 с.

24. Стройовий статут Збройних Сил України. Київ : Воєнне видавництво України, 2017 р. 352 с.

25. Наказ МВС від 03.05.2018 року №364 «Про затвердження Правил носіння форменого одягу з відповідними знаками розрізнення особами рядового і начальницького складу служби цивільного захисту».

26. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України. Київ : Воєнне видавництво України, 2018 р. 528 с.

27. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). Київ, 1997 р.

28. Закон України від 19.10.2000 року № 2064 «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання».

29. Правила міжнародної перевезки небезпечних вантажів по залізничній

дороге (Правила міжнародного перевезення небезпечних вантажів залізницею). (приложение 1 в добавление в «Единые правила международной перевозки грузов по железной дороге» к КОТИФ). Нью-Йорк, Женева. : Организация Объединенных Наций. 2002 г.

30. Адаменко М. І., Гелета О. В., Квітковський Ю. В., Росоха В. О., Федю І. Б. Безпека зберігання вибухових речовин та боєприпасів : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2004. 250 с.

31. Европейское Соглашение о международной дорожной перевозке опасных грузов (Європейська угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів) (ДОПОГ, ЕСЕ/TRANS/175). Нью-Йорк, Женева : Организация Объединенных Наций. 2005 г.

32. Наказ МНС від 07.05.2007 року № 312 «Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС».

33. Шмаль С. Г. Військова топографія: навч. посіб. Київ : вид. ПАЛИВОДА А. В., 2008. 280 с.

34. Полякова Н. О. Навчальна туристична топографо-краєзнавча практика : навч.-метод. посіб. для студентів спеціальності туризм. Київ, КНУ Т. Шевченка, 2017. 33 с.

Інформаційні ресурси

1. http://gki.com.ua/files/page/Um_znaki_5000-500_St360-413.pdf (дата звернення: 16.06.2021).

2. Умовні знаки на планах і картах. URL: <https://injazashita.com/umovnuui-znaki-na-planah-ii-kartah.html> (дата звернення: 16.06.2021).

Розробник:

(підпис)

Василь МАТУХНО

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)